

(Kontrolleres mot fremføring)

Norges Fiskerlags Landsmøte 8.-9. november 2023

Åpningstale ved leder Kåre Heggebø

Kjære Landsmøte, statsråd, stortingsrepresentanter, gjester og venner!

Det er en glede for meg å ønske velkommen til det 49. ordinære landsmøtet i Norges Fiskerlag. Det er alltid kjekt når fiskere og tillitsvalgte fra hele landet kan møtes til lange dager med diskusjon om viktige saker, gode historier og hyggelig selskap.

De to årene som har gått siden sist vi var samlet til Landsmøte her i Trondheim har vært innholdsrike og dramatiske. I denne perioden er det også flere av våre fiskerkollegaer som har gått bort; enten på havet eller av andre årsaker. Det er mange som kunne blitt nevnt, men når vi er på Landsmøtet i Norges Fiskerlag er det ikke mulig å komme forbi det tragiske forliset med sjarken Peik, hvor vår tidligere leder Reidar Nilsen og sønnen Remi Andre Nilsen omkom på tragisk vis i havet utenfor Gamvik i januar 2022. Bare noen uker tidligere deltok Reidar på Landsmøtet sammen med oss, og sjokket var stort både for familien og oss andre.

Vi reiser oss for å minnes de som har falt fra, og markerer det med ett minuttets stillhet.

- Stillhet -

Verdensbildet

Det har altså vært to svært innholdsrike år. Selv om andre saker har tatt over nyhetsbildet nå, så preget pandemien verden også i 2022. Gjennom restriksjoner, forstyrrelser i verdikjedene og senvirkninger som vi fortsatt må hankses med. Den gledelige erfaringen fra koronapandemien må kanskje være at fiskeriene ble gjennomført på et rimelig normalt vis.

Matproduksjonen fra havet ble opprettholdt og logistikken for å bringe produktene ut til markedene fungerte. Sjømatnæringen viste seg i stand til å håndtere en krisesituasjon, og samarbeidet med myndighetene var svært godt.

Etter at vi hadde hatt en global medisinsk unntakstilstand i nærmere to år, så opplevde vi i februar 2022 en fullskala invasjonsskrig på europeisk jord, da de russiske styrkene rykket inn i Ukraina. Krigen i Ukraina har medført at forholdet til vår nabo i øst dramatisk har endret karakter.

De menneskelige lidelsene og ødeleggelsene er ufattelige, og geopolitikk er igjen noe alle må forholde seg til. Det ser vi ikke minst nå i etterkant av de grufulle terrorangrepene i Israel for noen uker siden, og krigshandlingene i Gaza.

Vi står altså i en svært usikker og sårbar situasjon, hvor verden endrer seg svært raskt. Risikoen har økt, og konsekvensene spiller også inn for vår næring.

Allerede i opptakten til invasjonen i Ukraina økte energiprisene, og gjennom store deler av 2022 var bunkersprisene på nivåer vi knapt har sett. Dette er selvsagt ekstremt krevende for mange fiskerier og flåtegrupper, og særlig kystrekestrålerne har blitt hardt rammet.

Finans

Også det makroøkonomiske bildet har endret seg raskt. Etter en lang periode med stabil inflasjon og lave renter, så har vi fått dyrtid og heftige renteøkninger. Alt av kostnader har økt, og fiskeflåten har langt på vei blitt berget av at kronekursen har svekket seg kraftig.

Valutakursen dekker også til at utviklingen i markedene ikke nødvendigvis har vært like sterk. Fisk og sjømat har økt mindre i pris enn eksportinntektene viser.

Konkurransen i butikkhyllene er beinhard, og forutsigbar markedsadgang er viktigere enn noen gang. Vi er bekymret for en utvikling hvor våre konkurrentland klarer å forbedre sin markedsadgang, mens vi i Norge nærmest står på stedet hvil.

I dagens situasjon mener vi det er helt feil å stramme inn importvernet til Norge, da det absolutt er en risiko for at dette vil bli møtt med mottiltak rettet mot fisk og sjømat.

Kvotebildet

Ressursmessig så har de siste tiårene vært preget av sterke bestander og høye kvoter. Det er grunn til bekymring når vi ser at kurvene nå peker nedover for mange av våre viktigste bestander; torsk, hyse, nvg-sild, makrell, reke i sør og kongekrabbe i nord. Dette vil sette næringa under press.

Det er også bekymringsfullt at mye av nedgangen vi ser skyldes sviktende rekruttering. Mange har teorier om hva dette skyldes, men ingen har svaret, og vi har fått nok et eksempel på at vi trenger mer kunnskap.

Så er det også noen av kvoterådene vi har fått i det siste som vi stiller store spørsmål ved. Rådet om 40% kvotenedgang for reker i Nordsjøen og Skagerrak er basert på forutsetninger som det er vanskelig å forstå.

Også rådet for torsk i Nordsjøen stiller vi oss kritiske til. Det samme må vi si om blåkveite og vassild. Her stemmer våre observasjoner og erfaringer fra sjøen dårlig med rådene fra havforskerne, og vi mener det er nødvendig med en kritisk gjennomgang av toktdekning og metode.

Internasjonale avtaler

Avtalesituasjonen internasjonalt er heller ikke slik den burde være. Til tross for intense forhandlinger har vi de siste årene ikke kommet fram til omforente avtaler om de store pelagiske bestandene.

Forhandlingene om bestandene i Nordsjøen har blitt ytterligere komplisert som følge av Brexit, og i Barentshavet er arbeidet i Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjonen redusert til et minimum.

Dette gjør det krevende å lykkes med en bærekraftig forvaltning av ressursene. Samtidig vil jeg gi honnør til norske myndigheter som fører de ulike forhandlingene på en tydelig og god måte.

Det er også bekymringsfullt for at soneadgang i økende grad ser ut til å bli forhandlingsvaluta. Dette gir redusert forutsigbarhet, og kan også innebære et mindre effektivt fiske med større energiforbruk enn nødvendig.

Denne utviklingen er dessverre helt motsatt av hva som har vært synet til både norske myndigheter og oss i næringen – nemlig at vi ikke skal legge hindringer i veien for hverandre for å kunne fiske de kvoter som vi er blitt enig om, og særlig gjelder dette fellesbestander. Dette burde være helt unødvendig, ikke minst når vi står foran store oppgaver for å redusere utslippene av CO₂ og andre klimagasser.

Klima og miljø

Norges Fiskarlag tar klimautfordringene på stort alvor. Utslipp av klimagasser fører til endringer i havklima, noe som igjen påvirker naturmangfoldet, størrelse og utbredelse på viktige bestander, og dermed også fiskeriene.

Kampen for å redusere utslippene av klimagasser, og for å nå målene i Paris-avtalen, har derfor også stor betydning for fiskeflåten.

Gjennom strukturordningene og en modernisert flåte har næringen selv redusert sitt klimamessige fotavtrykk, men det forventes langt mer.

I utgangspunktet støtter næringa opp om målsettingen om å redusere norske klimagassutslipp med 55 % innen 2030. For å lykkes med dette er fiskeflåten helt avhengig av ny teknologi og alternative energibærere.

Regjeringen har tatt initiativet til å lage en klimapartnerskapsavtale også innenfor maritim sektor inkludert fiskeri. Avtalen skal på den ene siden forplikte næringslivet til klimakutt, og på den andre siden avklare sentrale rammebetingelser fra myndighetene for å lykkes med grønn omstilling.

Det er mange brikker som må plass, og jeg vil spesielt nevne at vi fra Fiskarlaget har etterlyst en målrettet ordning gjennom Enova for å fremme ny teknologi.

Vi er bekymret for at økningen av CO₂-avgiften treffer fiskeflåten hardt, og det er helt avgjørende at kompensasjonsordningen styrkes tilsvarende. Alternativet er at den norske fiskeflåten tappes for konkurransekraft, og at flere fiskerier rett og slett må fases ut. Samtidig er situasjonen den at utenlandske fartøy ikke må betale CO₂-avgift og dermed har helt andre forutsetninger.

Fiskeflåten skal bidra i det grønne skiftet, men det må samtidig være en balanse. Det vil være meningsløst dersom fisk erstattes av andre matvarer med et høyere karbonutslipp.

Husk: Villfanget fisk er blant de aller mest klimavennlige proteinkildene som finnes.

Havareal

Arealsaker er et viktig saksområde for alle deler av organisasjonen, og strekker seg fra kystsoneplaner til marin gruvedrift. Det jobbes mye med forholdet til tradisjonelt havbruk, havbruk til havs, olje, gass og seismikk og omfattende ambisjoner om marint vern og bevaring.

Dette er tunge prosesser som stiller store krav til organisasjonene, og hvor vi er nødt til å samarbeide godt innad i Fiskarlaget.

Den tyngste arealsaken vi nå arbeider med er havvind. Dette er en sak som skaper stort engasjement blant våre medlemmer, og Norges Fiskarlag har en svært tydelig linje. Ikke minst har vi bidratt sterkt til at det nå virker å

være bred enighet om at vindkraftverk til havs **ikke** skal bygges ut i viktige gyte- eller fiskeområder, eller gå ut over hensynet til sjømattrygghet.

Vi må også ha langt bedre kunnskap av konsekvensene av utbygging av vindkraft til havs.

Rammevilkår

Vi har også tunge saker innenfor den tradisjonelle fiskeripolitikken, som vi har brukt betydelig tid på i denne landsmøteperioden. Et viktig stikkord her er den kommende kvotemeldingen, og vi ser fram til å høre hva den nye fiskeri- og havministeren, Cecilie Myrseth, vil si i sitt innlegg senere i dag.

Det har nå gått mer enn åtte år siden statsråd Aspaker nedsatte Eidesen-utvalget hvor hovedformålet var å forenkle kvotesystemet. Vi kjenner alle hva som har skjedd siden.

Etter først en stortingsmelding og snart melding nummer to, er det fremdeles mange sentrale rammevilkår for næringen som ennå ikke landet. En slik situasjon er ikke spesielt god for næringsaktører som har måttet planlegge og ta vanskelig avgjørelser med slike usikkerheter. Slik kan vi ikke ha det, og vi har store forventninger til regjeringen og vår nye minister om at vi snart skal få tilbake roen om kvotesystemet vårt.

Vi må få på plass gode og tjenlige løsninger med den kommende kvotemeldingen. Norges Fiskarlag vil som alltid bidra til å få et godt sluttresultat – og jeg anmoder alle politiske partier på Stortinget om å være konstruktive slik at vi oppnår størst mulig tverrpolitisk enighet under den kommende stortingsbehandlingen.

For Fiskarlaget handler det om å sikre forutsigbare rammebetingelser og en stabil ressursfordeling. Dette er helt grunnleggende for å skape attraktive arbeidsplasser og utløse nødvendige investeringer. En del av fiskeflåtens samfunnskontrakt er å opprettholde en differensiert flåte med aktivitet langs hele kysten. Det er et ansvar vi fortsatt skal ta.

Håndhevelse

Fiskerincæringa er avhengig av like konkurransevilkår og et godt omdømme. En bærekraftig forvaltning av fiskeressursene undergraves av aktører som bryter regelverket, og derfor er fiskerikontroll et kritisk område som må følges opp.

Etter vår oppfatning er imidlertid myndighetens visjon om automatisk registrering av fangsten og kvoteavregning umiddelbart fra fangsten kommer over rekka et ambisiøst og krevende forslag å gjennomføre i praksis når vi vet hvilket mangfold vi har av ulike fiskerier og fartøystørrelser. I alle fall ligger det noe fram i tid.

Norges Fiskarlag mener at det er særlig viktig å legge vekt på landingskontroll, både gjennom bruk av tilgjengelig teknologi og fysiske kontroller.

Myndighetenes arbeid med innføring av elektronisk rapportering (ERS) og sporing (VMS) i den minste flåten har med rette skapt mye frustrasjon og uro hos våre medlemmer.

Fiskarlaget advarte sterkt mot å legge de samme rapporteringskravene på den minste flåten som i den havgående flåten. Jeg er derfor svært glad for at vi etter et målrettet arbeid, som innebar flere møter både med Fiskeri- og havministeren og Fiskeridirektøren, endelig fikk forståelse for et forenklet rapporteringskrav for den minste fiskeflåten.

Også håndhevelse og reaksjoner knyttet til forenklet rapportering har blitt utsatt i en to-årsperiode og vi skal i felleskap evaluere erfaringene.

Marin forsøpling

Forsøpling av havet er en stor utfordring, både nasjonalt og internasjonalt. De siste årene har det kommet mye kunnskap om negative effekter av marin forsøpling, og det er vist ved flere anledninger at fiskeriene er en av flere sentrale kilder til problemet.

Fiskerne er avhengig av et rent hav, og derfor besluttet vi for vår del å utarbeide en handlingsplan mot marin forsøpling, som vi nå er godt i gang med å følge opp.

Norges Fiskarlag tok også initiativ til å utarbeide en internasjonal standard for håndtering av avfall om bord på fiskefartøy. Standarden ble lansert tidligere i år, og både Fiskarlaget, fiskesalgslagene, Arbeidet ble finansiert av Fiskarlaget, Norsk Villfisk, Handelens miljøfond og Fiskernes agnforsyning.

Vi har også jobbet mye med Skipsavfallsdirektivet og levering av avfall i havn. Her er vi avhengig av at det nye systemet raskt kommer på plass slik at vi fiskere får levert både eget og oppfisket avfall i havn.

Godt arbeidsmiljø

En annen utfordring både for fiskerinæringa og Fiskarlaget er den skjeve kjønnsbalansen, og ansvaret vi har for å sikre et trygt og godt arbeidsmiljø for alle som jobber om bord i norske fiskefartøy. Dette har vært en viktig sak for oss, og vi er ikke i mål.

Vi har et godt samarbeid med blant andre Likestillings- og diskrimineringsombudet, Sjøfartsdirektoratet og de andre fiskeriorganisasjonene.

Vi har også jobbet for å sikre større mangfold i vår egen organisasjon. Fiskarlaget blir sterkere når flere ulike stemmer får plass rundt styrebordet. Både blant norske fiskere og i våre medlemslister er over 90% menn, samtidig ser vi at det blant de nye fiskerne så er det langt jevnere.

Det vil likevel ta for lang tid å vente på at dette skal gå seg til, og det var blant annet derfor Landsstyret allerede i februar 2022 vedtok å foreslå endringer i lovene for Norges Fiskarlag som nettopp sikrer representasjon i styrende organer fra begge kjønn.

Organisasjon

Siden etableringen i 1926 har vi i Norges Fiskarlag arbeidet for å gjøre hverdagen på havet lettere for oss fiskere, og organisasjonen har vært et talerør for en stor og samfunnsbyggende eksportnæring.

Vi har også arbeidet for å forenkle vår egen drift. Det var derfor en milepæl som ble nådd da det i fjor høst ble gjennomført vellykkede sammenslåinger til våre to nye regionlag; Nord Fiskarlag og Sør-Norges Fiskarlag.

Det gjør at vi nå har en enklere struktur og veldig gode forutsetninger for å utvikle enda bedre medlemstilbud i alle deler av organisasjonen. Vi vet at det gjenstår flere krevende spørsmål i organisasjonssaken, spesielt opp mot representasjon i styrende organ.

Dette skal vi arbeide mer med i en egen landsmøtesak i morgen, og jeg både håper og tror at vi også i den saken, i god Fiskarlagsånd skal klare å finne gode, kloke og balanserte løsninger.

Norges Fiskarlags varemerke handler i stor grad om akkurat dette, å finne gode kompromiss som tjener alle i næringa best.

Og når vi klarer å lage brede kompromiss og finne løsninger som står seg over tid, blir våre vedtak lyttet til og historien har vist at våre vedtak da, i stor grad blir nasjonal politikk.

Avslutning

Til slutt må jeg si at samarbeidet i Landsstyret har vært veldig godt i denne landsmøteperioden, og jeg vil gjerne takke hele landsstyret for innsatsen.

Jeg vil også takke administrasjonen både i Trondheim og i medlemslaga for sine uvurderlige bidrag. Dere står på tidlig og sent, og har en kompetanse som er svært verdifull for Norges Fiskarlag og alle våre medlemmer.

Jeg vil også takke for samarbeidet med våre myndigheter på ulike nivå og med andre organisasjoner, både faglige og på salgslagssiden.

Høye bølger og brottsjø kan prege både arbeidsdagen vår og næringen. Når vi fiskere står sammen, får vi til gode løsninger – som blir lyttet til.

Takk oppmerksomheten og godt landsmøte.